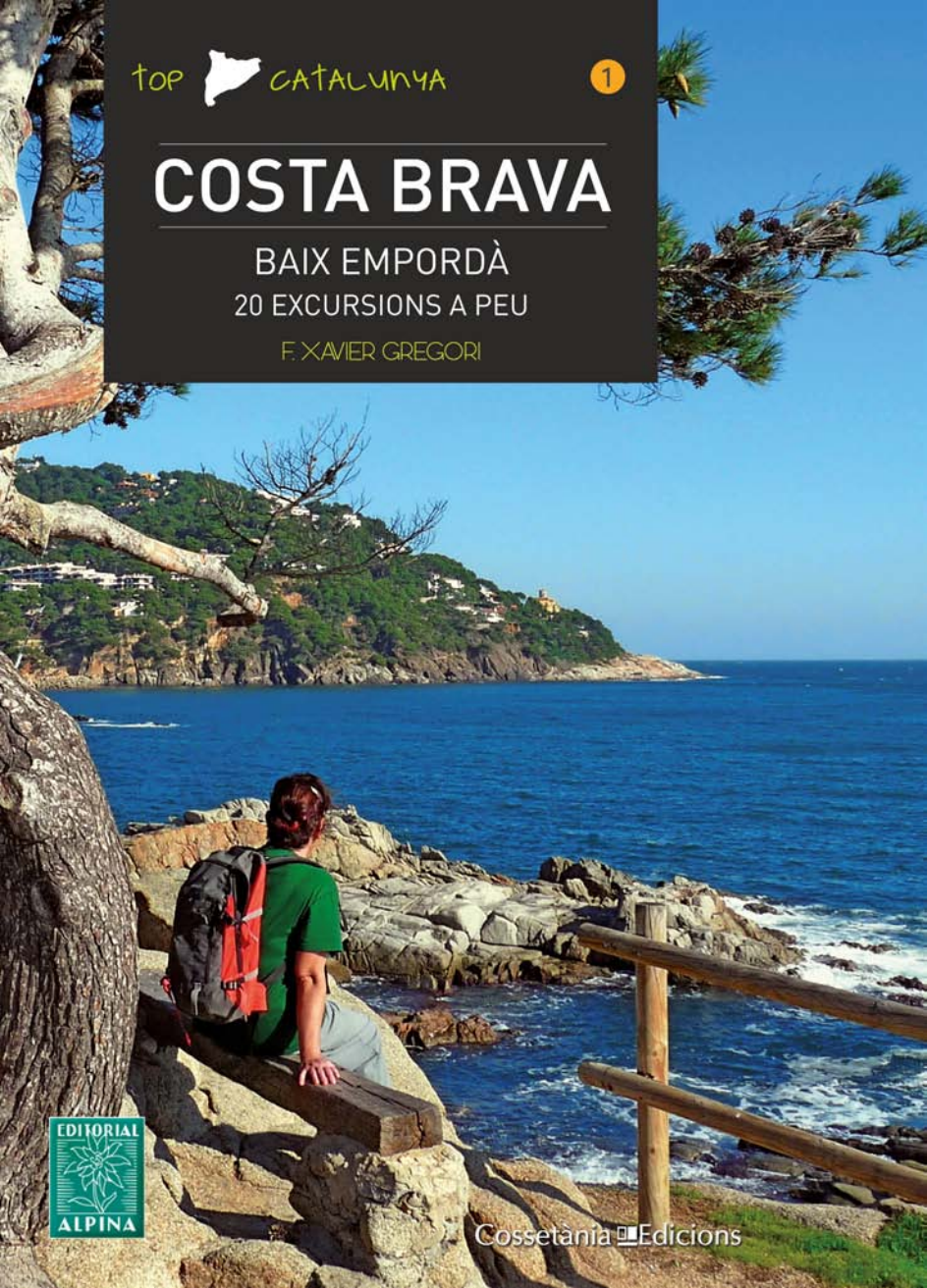

top CATALUNYA 1
COSTA BRAVA
BAIX EMPORDÀ
20 EXCURSIONS A PEU
F. XAVIER GREGORI
EDITORIAL ALPINA
Cossetània Edicions

Top Catalunya

COSTA BRAVA

BAIX EMPORDÀ

20 EXCURSIONS A PEU

F. XAVIER GREGORI

Cossetània EDICIONS

EDITORIAL ALPINA

TOP CATALUNYA - BAIX EMPORDA.indd 1 06/06/14 12:57

Primera edició: juliol del 2014

© dels textos i de les fotografies: F. Xavier Gregori

Drets exclusius d'edició:
9 Grup Editorial / Cossetània Edicions – C/ Violeta, 6 – 43800 Valls
www.cossetania.com – cossetania@cossetania.com
Editorial Alpina, SL – C/ Princesa, 67 – 08401 Granollers
www.editorialalpina.com – info@editorialalpina.com

Composició i muntatge: Imatge-9, SL
Cartografia: Editorial Alpina
Impressió: Impremta Pagès

ISBN (Cossetània Edicions): 978-84-9034-153-7
ISBN (Editorial Alpina): 978-84-8090-549-7

DL T 754-2014

Fotografia de portada:
Calella. Des del mirador de les Lloses del Canadell es veu el cap de Sant Sebastià

La reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, comprenent-hi la reprografia i el tractament informàtic, com també la distribució d'exemplars mitjançant lloguer i préstec, resten rigorosament prohibides sense l'autorització escrita de l'editor i estaran sotmeses a les sancions establertes per la llei.

Introducció

Presentació 5
A peu pel Baix Empordà 7
Criteris d'horaris i dificultats 9

Els itineraris

1. Els Carcaixells d'en Dalmau i el Montclar 14
2. De Sant Feliu de Guíxols a Pedralta 22
3. De Platja d'Aro a Sant Feliu de Guíxols 30
4. Les gorgues de Salenys 38
5. Sant Feliu de Guíxols, Platja d'Aro i Palamós 46
6. De Sant Antoni de Calonge a Platja d'Aro 56
7. La talaia de les Gavarres 64
8. Palamós, puig de Roques d'Ase i platja de Castell 72
9. De Palafrugell a Llafranc i Calella 82
10. De Llafranc a Tamariu i cala Pedrosa 90
11. De Palafrugell a la Bisbal d'Empordà 98
12. De la Bisbal d'Empordà a Santa Coloma de Fitor 106
13. De Fonteta al puig de la Gavarra 116
14. Cruïlles, Monells i Sant Sadurní de l'Heura 126
15. De Pals a la Bisbal d'Empordà 134
16. La façana marítima de Begur 142
17. De Pals al Quermany Gros 156
18. De Torroella de Montgrí a l'Estartit 166
19. De l'Estartit a la cala Ferriol i el port del Falaguer 174
20. De Torroella de Montgrí a la cala Montgó i l'Escala 182

Presentació

Costa Brava és una denominació que s'estén des del nord, a la costa de Portbou, fins al penyal de Sa Palomera, a Blanes. Està formada pel litoral de tres comarques: l'Alt Empordà, el Baix Empordà i la Selva, malgrat que els vint itineraris recollits en aquesta guia no van més enllà de la demarcació baixempordanesa.

El seu paisatge, tant interior com costaner, conserva el testimoni de tots aquells habitants que, des d'abans dels ibers, i al llarg de la història, han deixat significativa empremta en els nombrosos jaciments arqueològics i en les construccions civils, militars i religioses. El valuós patrimoni històric i la riquesa natural ens faran descobrir un territori on s'han sabut combinar, en equilibri, les zones protegides amb les d'excel·lència turística. Tot el tram de costa que ens ocupa és abrupte, erosionat i variadíssim: tan aviat veiem penya-segats d'una mineralogia aspra i nua, com ara Ses Negres i el cap de Begur (itinerari 16), com platges extensíssimes d'una suau corba en el perfil com la de Sant Antoni de Calonge-Platja d'Aro (itinerari 5). De vegades, l'embelleixen cales arrecerades entre cingleres, com cala Ferriol i cala Pedrosa (itinerari 19), o escarpats vertiginosos pels quals la vegetació es despenja fins quasi a frec d'onades.

Aquesta espessor variada de pins, suros, alzines, ullastres, pites, figueresses, etc., proporciona la gamma de verds més rica i més extensa, en esplèndida harmonia amb un blau mediterrani esclatant. Aquests colors s'entremesclen alhora amb coloracions del terreny de força bellesa —ocres, vermells, negres, grisos—, en contrast amb les sorres daurades marines, que doten el litoral de la Costa Brava d'una gran varietat cromàtica. Aquest extraordinari escenari natural es beneficia d'un clima suau i temperat, fins i tot a l'hivern, amb predomini del cel blau, propiciat pels vents de garbí i tramuntana que bufen intermitentment, i també d'unes aigües sempre clares i transparents.

A peu pel Baix Empordà

ELS CAMINS DE RONDA

Antany, aquests viaranys que voregen la costa, amb molts trams a frec dels penya-segats, facilitaven l'accés i la connectabilitat de diferents sectors de la nostra costa, obeint a raons diverses, des d'estratègies militars fins a econòmiques, d'auxili o de lògica geogràfica. Ja més propers als temps actuals, però, la seva funció principal era fer la "ronda", tot vetllant perquè no desembarquessin mercaderies de contraban. La història d'aquests Camins de Ronda tradicionals està plena d'arriscats socorriments marítims, i de sonades escaramusses amb carrabiners i, més tard, guàrdies civils que els recorrien.

Avui dia, segons la llei de costes, es tracta d'uns senders per a vianants al llarg del litoral, de domini públic maritimoterrestre. En definitiva, un camí únic que doni un sentit de continuïtat per trescar, observar i gaudir tota la costa és encara un desig irrealitzable. És una qüestió purament orogràfica? Encara que la costa sigui escarpada i a voltes arriscada en molts punts, el factor determinant que ho impedeix és l'ocupació i el domini que hi exerceixen moltes propietats privades. Les actuacions sobre aquest patrimoni per part de l'administració, ja sigui dins l'àmbit local, autonòmic o estatal, persegueixen assegurar-ne la integritat i l'adequada conservació, garantir l'ús públic del mar i regular-ne la utilització d'acord amb el respecte al paisatge, al medi ambient i al patrimoni històric.

EL SENDER MEDITERRANI

El GR 92 mediterrani és un sender de gran recorregut que discorre per l'extrem oriental de Catalunya, de nord a sud. Té, per tant, llargs trams del trajecte a la vora del mar, amb l'aprofita-

ment de tota mena de camins costaners, entre els quals destaca el Camí de Ronda original. Com es pot comprovar, no sempre és possible vorejar el perfil costaner, ja que existeixen obstacles de característiques diferents que ho impedeixen. Per aquest motiu, el GR 92 (abalisat amb franges de color blanc i vermell) també presenta trams més distants del mar, tot i que de vegades amb unes vistes magnífiques, i trams completament interiors, com és el cas de la variant GR 92-1. Així mateix, la zona que ens ocupa està articulada en més o menys mesura per una xarxa de senders de petit recorregut (PR, abalisats amb franges de color blanc i groc) i de senders locals (SL, abalisats amb franges de color blanc i verd). Tots aquests senders estan convenientment senyalitzats amb pals direccionals i plafons interpretatius que proporcionen informació del patrimoni natural, històric i cultural dels punts més interessants que observem.

Pal de senyalització amb plànol de rutes a Sant Cebrià dels Alls

Criteris d'horaris i dificultats

Horaris

Els horaris que s'indiquen estan en consonància amb el ritme de marxa d'una persona caminadora en condicions favorables, i serà convenient afegir un temps més per admirar el panorama, fer fotografies o aturar-se per reposar.

Aquests horaris poden variar en funció de diversos factors: les condicions meteorològiques (que cal consultar) i de l'època de l'any en què es realitza l'itinerari; l'experiència a la muntanya; el nombre de persones que formen el grup, sobretot quan hi pren part mainada; la capacitat de saber interpretar el terreny sobre un mapa; les condicions físiques de cadascú, i un llarg etcètera que no permet precisar amb exactitud el temps, i més encara en recorreguts llargs. Així doncs, cada excursionista haurà d'adaptar i estudiar els horaris d'acord amb les seves pròpies circumstàncies davant de cada factor variable.

Dificultats

L'escala de dificultat va de l'1 al 3, fàcilment identificable mitjançant un color determinat per a cada nivell.

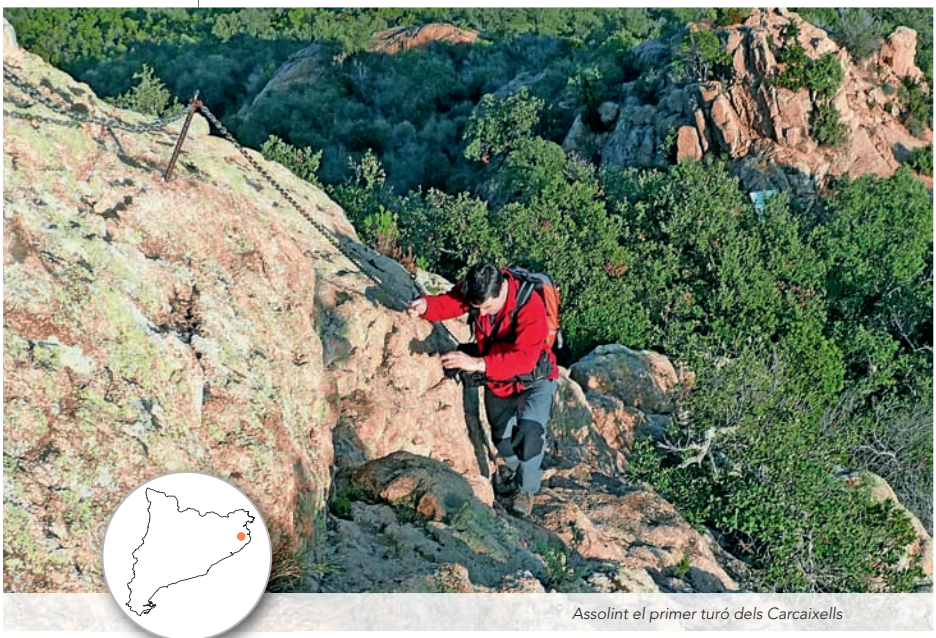
- **Nivell 1 o molt fàcil:** Itinerari per camí ample o pista senyalitzada, i de desnivells poc importants.
- **Nivell 2 o fàcil**: Itinerari llarg per camí de bon fer, no sempre senyalitzat, de desnivells moderats.
- **Nivell 3 o cert nivell de dificultat:** Itinerari de més llarg recorregut per camins estrets i irregulars, que, encara que senyalitzats, presenten un desnivell i un horari considerables.

l'Escala
Cala Montgó
Camallera
Valldavià
les Corts
Terradelles
Orriols
Llampaies
Garrigoles
Albons
Sant Esteve de Guialbes
Pujals dels Pagesos
Vilopriu
la Mora
Gaüses
Olives
Viladasens
Cornellà del Terri
Sords
Vilafreser
Fellines
Marenya
Tor
Bellcaire d'Empordà
20
Colomers
Cap Castell
Golf de la Morisca
Santa Llogaia del Terri
Diana
la Tallada d'Empordà
Sobrestany
Cap d'Oltrera
Cervià de Ter
Raset
Jafre
Parc Natural del Montgrí, les Illes Medes i el Baix Ter
19
Punta de les Salines
Ravós del Terri
Sant Jordi Desvalls
Verges
Sant Andreu del Terri
Sobrànigues
el Ter
Ullà
l'Estartit
Cap de la Barra
Medinyà
Flaçà
Canet de la Tallada
18
Illes Medes
Bordils
Ultramort
els Griells
Sant Julià de Ramis
Foixà
la Sala
Sant Iscle d'Empordà
Torroella de Montgrí
Sant Joan de Mollet
Sant Martí Vell
la Pera
Serra de Daró
Gualta
Celrà
Púbol
Rupià
Parlava
Gola de Ter
Sarrià de Ter
Juià
Llabià
Fontanilles
Campdorà
el Mas Pinell
Pedrinyà
Caçà de Pelràs
Matajudaica
Vilers
Ullastret
Platja de Pals
Casavells
Fontclara
17
Madremanya
Corçà
Palau-sator
Muntanya dels Àngels
Millars
Castell d'Empordà
Sant Julià de Boada
sa Punta
GIRONA
Peratallada
Pals
els Masos de Pals
Monells
Canapost
15
Sant Feliu de Boada
sa Riera
Cap de sa Sal
LA BISBAL D'EMPORDÀ
Montigalar Gros
Vulpellac
Begur
Punta des Plom
Santa Susanna de Peralta
Regencós
Palol d'Onyar
14
Cruïlles
Vinyoles
Montnegre
Sant Sadurní de l'Heura
Fonteta
Torrent
Puigcalent
16
Cap de Begur
Banyeres
Quart
Sant Mateu de Montnegre
12
la Barceloneta
Fornells
les Rabioses
Aiguablava
Erols
Llofriu
Esclanyà
Aigua-xelida
Sant Pol
11
Llambilles
Sant Cebrià de Lledó
13
Palafrugell
Tamariu
la Bruguera
Santa Coloma de Fitor
10
9
LES GAVARRES
Mont-ras
Puig d'Arques
Puig Cargol
Cap de Sant Sebastià
Campllong
Puig Gros
Calella de Palafrugell
Llafranc
Cassà de la Selva
Sant Cebrià dels Alls
Vall-llobrega
Punta des Forcats
Sant Andreu Salou
Espai d'Interès Natural de les Gavarres
7
Cap Roig
Serinyà
Calonge
Illes Formigues
Sant Miquel d'Aro
Cabanyes
8
Esclet
Romanyà de la Selva
la Fosca
6
Cap Gros
Bruguera
Palamós
Badia de Palamós
Penedes
els Escuts
el Mas Ros
4
Bell-lloc
Sant Antoni de Calonge
5
Llagostera
Castell d'Aro
Solius
Can Carbonell
Platja d'Aro
Sant Llorenç
Santa Cristina d'Aro
Llobatera
1
3
sa Conca
Selva Brava
Sant Amanç
s'Agaró
Montclar
Sant Pol
Puig de Cols
2
Fontbona
SANT FELIU DE GUÍXOLS
Caulès
N
0
5 km

1

Els Carcaixells d'en Dalmau i puig Montclar

Castell de Solius • Can Llaurador • poblat ibèric de Plana Basarda • Casa de Santa Elena

Assolint el primer turó dels Carcaixells

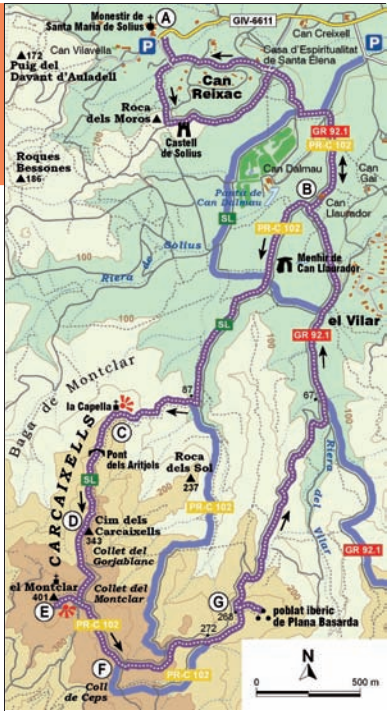
Descripció

Es tracta d'un itinerari molt complet, no exempt d'emocions, que inclou la travessa dels Carcaixells, una formació rocosa curiosa que s'alça imponent entremig del bosc. Anirem per un recorregut evident i amb passos protegits mitjançant elements fixos, cavalcant entre els cingles granítics d'un indret extraordinari. Amb tot plegat, gaudirem d'un original periple per la muntanya de l'Ardenya, que ens omplirà de sensacions agradables.

Fitxa tècnica

Població de referència	Santa Cristina d'Aro
Temps aproximat	4 h 5'
Desnivell acumulat	670 m
Altitud màxima	401 m
Dificultat	3
Accés	Des de la carretera C-65 entre Llagostera i Santa Cristina d'Aro, es pren la carretera local GIV-6611 en direcció a Solius, que es troba a 1,9 km

Mapa

Plana Basarda

RUTA

A

0 h **77 m**

Santa Maria de Solius

Aquest monestir cistercenc, que es comença a construir l'any 1773, destaca pel seu esvelt campanar, que és visible gairebé des de tota la vall d'Aro. Des del seu recinte, on estacionarem el vehicle, es baixa a la carretera d'accés mitjançant un tram curt amb graons, i allà emboquem el vial asfaltat que comunica amb la zona residencial de Can Reixac. De seguida que passem la riera de Solius, prenem a mà dreta un camí una mica tapat inicialment, on es veuen unes marques de PR, que s'enfila per un bosc mixt. Més amunt sortim a una mena de coll esplanada, ombrejada per grans sureres (10', 105 m). Sobresortint per sobre del nivell forestal, veiem un monticle rocós amb les restes del castell de Solius al capdamunt.

Per enfilar-nos al castell, un sender entaforat en el roquisser granític ens dreça a un tancament fortificat que és el que es troba en millor estat de tot el conjunt. Passem un portal i alguns graons, molts dels quals treballats a la roca mare, que ens permeten pujar fins a dalt del pinacle rocós (5', 138 m). Esmentat durant el segle XV, és probable que ja hi existís alguna mena de fortalesa entre els segles XII i XIII.

Quan siguem al capdamunt, gaudirem d'una vista que, en un dia clar, ens permet veure el mar i explica la situació estratègica

Castell de Solius

del que també es coneix com a castell de la Roca. Mentre anem baixant, veiem al davant una formació rocosa que es coneix com la roca dels Moros, on hi ha una cavitat d'origen incert. Deixem l'indret tot davallant per un camí de carro i anem a sortir a la part posterior de la Casa d'Espiritualitat de Santa Elena, amb uns grans xiprers. Trenquem cap a la dreta i ens endinsem al bosc per una pista, que surt a una carretera de sauló, davant de la finca de Can Dalmau (35', 50 m). Tot seguit es passa un gran pont damunt de la riera i seguim per una pista plana acompanyats d'una arbreda de pinastres fins a una bifurcació. Quan trobem un indicador del GR 92, ens desviem pel ramal de pista que puja fins a Can Llaurador i continuem 100 metres més, fins a una cruïlla senyalitzada, espai accessible amb vehicle.

45' **70 m** **B**

Can Llaurador

És una masia veïnal de Sa Tuna, ja documentada el 1712. Aquí ens separem del GR 92-1, prenem la direcció Montclar/Carcaixells i, un tros endavant, passem el menhir de Can Llaurador. Es tracta d'un monòlit que històricament delimitava els termes de Solius i Santa Cristina. És d'un tipus de pedra granítica que no es troba a l'entorn, d'aquí la seva importància, ja que el van haver de

transportar. Anem pujat suaument, i ara tenim al costat una plantació d'eucaliptus que ens acompanyarà ben bé fins a una bifurcació senyalitzada. Deixem el camí principal que segueix cap al collet del Montclar i prenem un corriol a la dreta (SL), que allí mateix salva el torrent del Montclar per una passera (87 m). El caminoi, força angost, s'obre pas per dins d'un alzinar atapeït i trobem un trencall retolat vers la via ferrada de les Agulles Rodones. El passem de llarg i seguim enfilant-nos de valent muntanya amunt fins a culminar una eminència rocosa.

C

1 h 20' 222 m

La Capella

Aquest primer bony desembarassat ens farà gaudir d'una primera gran vista, es miri cap on es miri. Allà trobem una capelleta dedicada a sant Francesc d'Assís. La ruta fins aquí ha estat una passejada i ara comença la veritable excursió als Carcaixells. Sense cap mena de complicació tècnica, només cal seguir els senyals blancs i verds i no apartar-se de la ruta més assequible. Fem un tram de corriol i, tot d'una, cal superar una porció ascendent amb l'ajut d'unes cadenes. Ara anem carenejant i arribem al pont suspès que franqueja el buit que s'obre al davant. Actualment el propietari de la finca de Can Dalmau, que arriba fins aquí, ha clausurat el pas pel pont dels Arítjols. Opcionalment baixem per un corriol fins a la fondalada que salva el pont per sota. Tot seguit, pugem amb l'ajut d'uns suports per als peus i d'una cadena fins a arribar a l'altra banda. Continuem avançant amunt i avall resseguint un terreny abrupte amb passos equipats fàcils. Encara que rocós, són moltes les sureres, l'arboç i el ginebró que donen color i vida a aquest estètic recorregut, sense que res no ens privi tota l'estona d'una extensa vista des del mar fins als Pirineus. Anem deambulant sense errar la ruta, fins a trobar el baixador del Pas de la Canaleta, una mena d'escletxa en el rocam. Trobem una bifurcació per baixar als Carcaixells inferiors, que avui passem de llarg, i, per un senderó que es desplaça cap a la dreta, culminem la travessia d'aquest montuós carener granític.

2 h 5' 343 m

Cim dels Carcaixells

D

Des d'aquesta talaia preeminent, baixem per un terreny esmicolat i sorrenc a l'immediat petit collet del Gorjablanc, obert a 310 metres. Tot seguit, pugem a trobar una torre elèctrica, fins on arriba una vella pista saulosa que puja marca-

dament al collet del Montclar (13', 364 m), tram pla a la carena amb un encreuament senyalitzat. Seguim un corriol amb les marques d'un PR i remuntem una primera gropa rocosa que anticipa el proper cim.

E

2 h 25' 401 m
El Montclar
És el segon punt més elevat del massís de l'Ardenya i, sol com es troba, esdevé una talaia de primer ordre. Una cavitat a la base del penyal fa de capelleta a Sant Bernat de Menthon, patró dels excursionistes. De tornada, desfem el camí fins al collet del Montclar. Continuem pel camí que fa servir el PR i que davalla cap al sud-est, resseguint les desigualtats de l'esquenall carener fins a un punt remarcable senyalitzat que indica "Coll de Ceps".

2 h 40' 352 m
Coll de Ceps
El veritable coll es troba, en realitat, una mica ensotat, a 343 metres d'altitud. Anem cap a l'esquerra vers l'est, pel camí saulós que baixa fort i aixaragallat, que fa un revolt i s'ajunta

F

El cim principal dels Carcaixells

amb un de travesser. En aquesta bifurcació (5', 306 m), prenem el ramal de la dreta, que baixa. No gaire lluny, se'ns ajunta un camí per la dreta (272 m), provinent del coll de Ceps veritable i, sense deixar el que duem, al cap de poc irrompem en un pla estirat ras, entremig de la bosquina que caracteritza aquesta part del recorregut.

G **3 h** **268 m**

Plana Basarda

En aquest paratge de formes irregulars, mena d'altiplà que s'eleva a 297 metres d'altitud, s'escampen, fora d'horari, els vestigis d'un poblat ibèric emmurallat. La vegetació s'apodera de tota la zona, en dificulta l'accés i cobreix moltes de les restes de l'antic assentament. Trobem sitges i pous excavats a nivell del terra i cal prestar molta atenció. Podem veure restes de cases que conformaven un únic carrer i, a la part alta del rocam, graons desgastats i forats picats, la utilitat dels quals sembla que era la de fixar-hi una estacada per protegir el poblat d'atacs forans.

Seguim endavant per la pista aixaragallada, que fa una giragonsa pel mig de sureres i una densa brolla de bruc i arboç. Pista enllà, perdem altura i fem una darrera ziga-zaga amb fort pendent per una plantació d'eucaliptus, que ens deixa a la fondalada de la vall (25', 67 m). Allà trobem la riera del Vilar i una pista anomenada dels Eucalip-

Poblat ibèric de Plana Basarda

Aquest assentament ibèric és, sens dubte, un dels jaciments arqueològics de la vall d'Aro que es coneix des d'èpoques reculades, malgrat que encara avui és ben poc conegut científicament. Segons la creença popular, la gent de Solius contava que hi havia un tresor enterrat al punt de la Plana Basarda on es podien veure set campanars de les rodalies. Sembla, però, que el nombre màxim de campanars que es poden veure des del jaciment és de sis.

La recerca dels inexistents tresors enterrats ja havia malmès notablement el jaciment arqueològic a principi del segle XX. Amb tot, Plana Basarda no és sinònim d'un lloc feréstec o paorós, perquè un delmari de l'any 1585 ja parla de "les planes d'en Bassart", que després serien "les planes de na Basarda" i, posteriorment, la Plana Basarda, mitjançant la feminització del cognom Basart. Així doncs, tot i que el lloc esdevé isolat, no hi ha motius per suposar que l'indret faci cap mena de basarda.